

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 29-10-2021 r.

Marcin Wiącek

VII.602.23.2015.CW

**Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej
ePUAP**

Szanowna Pani Marszałek,

okres pomiędzy wyborami stanowi dobrą okazję do dyskusji nad potrzebą zmian dotyczących prawa wyborczego, która może w tym okresie odbywać się w sposób w mniejszym stopniu uzależniony od bieżących zmagania pomiędzy uczestnikami kampanii wyborczych. W związku z tym pragnę zwrócić się do Pani Marszałek ponownie z propozycją podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej kwestii związanych z tzw. **prekampanią wyborczą**, która obejmuje działania o charakterze agitacji wyborczej przed formalnym rozpoczęciem kampanii wyborczej, nieobjęte z uwagi na ten fakt odpowiednimi regulacjami zawartymi w prawie wyborczym. Moim zdaniem konieczne jest prawne uregulowanie zasad prowadzenia tychże działań z uwagi na wymogi związane z ochroną konstytucyjnych praw i wolności oraz ze względu na interes publiczny w postaci prawidłowego przebiegu kampanii wyborczej.

W obecnym stanie prawnym brak jest szczegółowych regulacji dotyczących agitacji wyborczej jeszcze przed formalnym rozpoczęciem okresu kampanii wyborczej, określonego przepisami prawa wyborczego. Istotą problemu stanowi fakt, że chociaż oficjalnie okres ten się nie rozpoczął, nie oznacza to jednak, iż komitety wyborcze i partie polityczne nie prowadzą już wcześniej działań agitacyjnych. W związku z brakiem odpowiednich

przepisów działania te są nieskrępowane, co negatywnie wpływa na równość szans podmiotów biorących udział w procesie wyborczym. Szczególnie istotną kwestią jest brak przejrzystości finansowania polityki w odniesieniu do tychże działań, w związku z brakiem mechanizmów zapewniających jej jawność. Odpowiednie uregulowanie tych kwestii poprzez wprowadzenie obowiązujących powszechnie reguł prowadzenia prekampanii w ramach przepisów prawa wyborczego mogłoby pomóc w przeciwdziałaniu szkodliwym skutkom całkowitej dowolności działań agitacyjnych w tym okresie i wpływu tych działań na interes publiczny, jakim jest zagwarantowanie prawidłowego przebiegu procesu wyborczego w oparciu o zasadę równości i powszechności praw wyborczych. W obecnej chwili, w związku z nieuregulowaniem kwestii działań agitacyjnych w trakcie prekampanii wyborczej, równość pozycji, z których podmioty biorące udział w zmaganiach wyborczych rozpoczynają właściwą kampanię wyborczą, jest istotnie zachwiana.

Pragnę podkreślić przy tym, że problem braku regulacji dotyczących prekampanii wyborczej był już wcześniej przedmiotem kilku wystąpień Rzecznika Praw Obywatelskich do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Kwestię tę Rzecznik podnosił również w listopadzie i grudniu 2017 roku w toku prac legislacyjnych nad *ustawą o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 130), m.in. w opiniach skierowanych do Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2017 roku oraz Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 grudnia 2017 roku, sygn.VII.602.6.2014.JZ. Niestety, ustawodawca nie podjął działań w celu uregulowania tego ważnego zagadnienia. W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika z dnia 16 października 2017 r. Przewodniczący Komisji Praw Człowiek, Praworządności i Petycji Senatu RP poinformował, że postulat uregulowania prekampanii wyborczej jest niezasadny, a utrzymanie obecnego stanu prawnego stanowi świadomą decyzję ustawodawcy. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich stanowisko to nie zostało odpowiednio wyjaśnione i trudno zgodzić się z jego konkluzją. W związku z tym skierowano w dniu 24 maja 2018 r. kolejne wystąpienie do Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, na które Rzecznik do chwili obecnej nie otrzymał odpowiedzi.

Jak wskazują doniesienia medialne i opracowania przygotowywane przez organizacje pozarządowe, problem braku regulacji zjawiska prekampanii wyborczej jest wciąż aktualny (zob. m.in. M. Waszak, *Jak rozwiązać problem prekampanii wyborczej?*, Raport Fundacji im. Stefana Batorego, Forum Idei, Warszawa 2019). Z dużą uwagą i zrozumieniem przyjąłem także stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 maja 2018 roku (ZKF-624-8/18) i w pełni popieram sformułowane w nim (po raz kolejny) postulaty ustawowego uregulowania zasad prowadzenia prekampanii wyborczej.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), uprzejmie proszę Panią Marszałek o przyjęcie powyższych uwag i rozważenie zainicjowania koniecznych zmian w prawie wyborczym. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajętych w tej sprawie stanowisku.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/